

KÄSKKIRI

5. detsember 2024 nr 1-1/24/187

Metssigade küttemismahu ja struktuuri määramine 2024/2025. jahiaastaks

1. OTSUS

Jahiseaduse § 23 lg 4 p 5, haldusmenetluse seaduse § 53 lg 1 p 2 ja p 4 ning lg 2 p 3, jahiseaduse § 21 lg 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 23.05.2013 määruse nr 27 „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ § 7¹, keskkonnaministri 30.09.2020 määrusega nr 47 kehtestatud „Keskkonnaameti põhimääruse“ § 7 lõike 2 punkti 6 ja § 8 lõike 2 punkti 18 alusel ning arvestades Põllumajandus- ja Toiduameti 27.05.2024 kirjas nr 5-1/868 „Ettepanek lubada kasutada öösihikut metssigade küttemiseks“ tehtud ettepanekuid,

1.1 kinnitan uluki kaudu leviva haiguse tõkestamise meetmena metssigade asurkonna arvukuse vähendamiseks 2024/2025. jahiaastaks metssigade küttemismahu. Kõikides maakondades tuleb metssigu kütida lisas 1 märgitud mahus.

1.2 kehtestan jahipiirkondade kasutajatele soovitusliku metssigade küttemisstruktuuri: kütitavate kesikute ja täiskasvanud isendite seas on soovituslik emiste osakaal vähemalt 50% ja soovituslik põrsaste osakaal kütitavate isendite seas 50%;

1.3 käskkirja resolutsiooni punktiga 1.1 kinnitatud küttemismahtu ja punktiga 1.2 kinnitatud soovituslikku küttemisstruktuuri võib Keskkonnaamet igal ajal muuta, kui see on vajalik tulenevalt surnuna leitud metssigade ning sigade Aafrika katku (SAK) tunnustega jahiloata surmatud metssigade kohta laekunud informatsioonist ning seire tulemustest;

1.4 Jahipidamise keeluga kinnistu puhul ja jahipidamiseks uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaameti peadirektori kehtestatud korra kohaselt tuleb metsseajahi alustamisest eelnevalt (vähemalt 1 tööpäev enne jahi alustamist) teavitada ohuolukordade vältimiseks suuliselt või kirjalikult maaomanikku.

1.5 Käskkiri jõustub allkirjastamisest. Keskkonnaameti looduskaitse korraldamise osakonna jahinduse ja vee-elustiku bürool teha käskkiri e-posti teel teatavaks jahipiirkonna kasutajatele ja jahindusnõukogudele ning avalike suhete osakonna peaspetsialistil avaldada vastav teade Keskkonnaameti koduleheküljel.

2. ASJAOLUD JA PÕHJENDUSED

2.1 Sigade Aafrika katk (edaspidi ka *SAK*) on eriti ohtlik loomataud, millele on võrdselt vastuvõtlikud nii kodu- kui metssead. Haigusele on iseloomulik palavik, verejooksud, põletikulised muutused elundites ja suur suremus (kuni 100% loomadest). Haiguse tekitajaks on viirus, mis on nakkav ja levib eelkõige loomade omavahelise otsese kontakti teel, lisaks veel ka korjaste, kõikide haigustekitajaga saastunud esemete, transpordivahendite, loomasööda jmt vahendusel.

2.2 *SAK* on taud, mille puhangute puhul rakendab ettevaatusabinõusid taudi laialdasema leviku tõkestamiseks ka Euroopa Liit, kehtestades piiranguid liikmesriikide vahelisele kauplemisele elussigade või nende paljundusmaterjali, sigadelt pärinevale lihale või seda liha sisaldavatele toodetele. Euroopa Komisjoni otsusega rakenduvate kitsenduste ulatus ja kohalduvus sõltub sellest, kui suureks on hinnatud ohtu taudi levikuks.

2.3 Euroopa Komisjoni 16.03.2023 rakendusmääruse 2023/594/EL, milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed I lisas on loetletud liikmesriikide geograafiliselt täpselt piiritletud alad, kus kehtivad tauditõrje erimeetmed.¹

2.4 Loomatauditõrjet metsloomapopulatsioonis korraldab Põllumajandus- ja Toiduamet. Veterinaarseaduse § 51 sätestab, et metsloomapopulatsioonis loomataudi ennetamisel ja tõrjel rakendab Põllumajandus- ja Toiduamet koostöös Keskkonnaameti ning jahipidamise õigust omavate isikutega jahipidamisega seotud meetmeid, sealhulgas Põllumajandus- ja Toiduameti veebilehel avalikustatud asjakohaseid bioturvalisuse meetmeid.

27.05.2024 kirjaga nr 5-1/868 „Ettepanek lubada kasutada öösihikut metssigade küttimiseks“ tegi Põllumajandus- ja Toiduamet Keskkonnaametile ettepaneku küttida 2024/2025 jahiaastal metssigu minimaalse küttimismahu ulatuses saavutamaks metssigade asustustiheduse alla 3 isendi 1000 ha jahimaa kohta. Ettepanekus on selgitatud, et „*metssigade SAKi kontrolli all hoidmisel on põhiline tegevus seotud populatsiooni tiheduse ja arvukuse vähendamisel. Vaatamata ligi 10 aastase pikkusele kõrgele metssigade küttimismahu määrale on metssigade arvukus viimasel paaril aastal jälle tõusteel, olles 2022/2023 jahiaasta lõpus tõenäoliselt 15 000 isendi tasemel (Ulukiasurkondade seisund ja küttimissoovitus 2023²). KeA poolt määratud või siis jahindusnõukogus kokku lepitud küttimismahud käivad aga paljudele jahiseltsidele üle jõu ning küttimeine on viimastel aastatel jäänud alla sihttaseme. Sellega on ohus ka Põllumajandus- ja Toiduameti poolt paika pandud metssigade asustustiheduse saavutamine - alla 3 isendi 1000 ha jahimaa kohta (Põllumajandus- ja Toiduameti 26.09.2023 kirjalik ettepanek Keskkonnaametile, registreeritud nr-ga 5-1/1823). Selles valguses tuleks igakülgselt soodustada metssigade küttimeist, eriti just perioodil kui metssigade küttimeine on vähemintensiivne (märtsist oktoobrini) ja koerte kasutamine on jahiseadusega keelatud*“.

2.5 Jahiseaduse (edaspidi ka *JahiS*) § 23 lg 4 p 5 kohaselt korraldab Keskkonnaamet jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks. Seega on *SAK*-i ennetamiseks ja tõrjeks vajaliku metssigade küttimismahu määramine Keskkonnaameti pädevuses.

2.6 Keskkonnaagentuuri 2024. aasta ulukiasurkondade seisundi ja küttimissoovituse aruandele (edaspidi *seirearuanne*) tuginedes tuleb metssigade arvukuse vähendamiseks 2024/2025. jahiaastal küttida vähemalt 16 200 metssiga.³ Keskkonnaagentuuri hinnangul on metssea arvukus

¹ Komisjoni 16.03.2023 rakendusotsuse 2023/594/EL konsolideeritud versioon on leitav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/et/TXT/?uri=CELEX%3A32023R0594> (17.09.2024).

² https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/Teemad/Ulukid/SEIREARUANNE_2023.pdf (18.11.2024).

³ Aruanne on leitav aadressil <https://keskkonnaportaal.ee/et/ulukite-arvukus-ja-kuttimine> (17.11.2024).

viimase aasta jooksul Eesti erinevates piirkondades kiiresti taastunud ja suurenenud, kuna SAK-i mõju metssea arvukusele on viimase jahiaasta jooksul, hoolimata üksikutest katkupuhangutest, olnud pigem tagasihoidlik. Metssea asurkonna juurdekasvu võime on teiste sõralistega võrreldes kordi kõrgem ja praeguste arvukuse vahetunde juures ei suuda teda ohjata ka hunt, kes on kiskjatest metssigade arvukuse peamiseks reguleerijaks. Metssigade senine arvukus tagab huntide populatsioonile piisava toiduressursi, metssea küttemahut hundi arvukust toidubaasi kaudu ei mõjuta.

2.7 2024/2025. jahiaastal tuleb metssigade arvukuse ja uute SAK-i puhangute riskide suurenemise vältimiseks kõikides jahipiirkondades metssigu kütta Põllumajandus- ja Toiduamet 27.05.2024 ettepanekul⁴ Keskkonnaagentuuri poolt seirearuandes etteantud mahus (metssigade arvukuse kasv tuleb peatada ning saavutada arvukuse stabiilne tase, kõrgema asustustihedusega piirkondades tuleb arvukust langetada). PTA ettepanekul tuleb jahihooaja lõpuks viia metssigade asustustihedus vähemasti Eesti mandriosas alla 3 isendi 1000 ha jahimaa kohta. Sama soovitus on andnud 07.05.2024 toimunud koosolekul ka Loomatauditõrje ekspertrühm⁵. Lähiaastatel tuleb seirearuande soovitusel kohaselt metssigade arvukust langetada samale tasemele ka Eesti suurematel saartel (Saare- ja Hiiumaa, Muhu ja Vormsi saared).

2.8 Vastavalt jahiseaduse § 9 lg 3 p-le 2 ja § 22 lg-le 1 on jahindusnõukogu pädevuses muuhulgas metssea küttemahut ja -struktuuri kokkuleppimine igaks jahiaastaks jahipiirkondade kaupa, lähtudes jahilukite seirearuandest ja jahipiirkonna kasutaja ettepanekust. Jahindusnõukogud on 2024/2025. jahiaastaks kokku leppinud kütitavate metssigade koguarvuks 13 820 isendit.⁶ SAK-i ennetamiseks ja tõrjeks vajaliku metssigade küttemahut määramisel arvestab Keskkonnaamet jahindusnõukogudes kokkulepitud mahtudega.

2.9 Kokkulepe metssigade küttemiseks vastavalt Keskkonnaagentuuri seirearuandes toodud soovitusel ja tasemele jäi saavutamata Harju, Hiiu, Ida-Viru, Jõgeva, Põlva, Rapla, Tartu, Viljandi ja Võru maakonna jahindusnõukogus. Eelmainitud maakondades lepiti kokku metssigade küttemahut Keskkonnaagentuuri seirearuandes soovitatust väiksemas mahus. Keskkonnaseire aruandes soovitati kütta Harju maakonnas 850, Hiiu maakonnas 1400, Ida-Viru maakonnas 650, Jõgeva maakonnas 700, Lääne-Viru maakonnas 650, Põlva maakonnas 600, Pärnu maakonnas 1550, Rapla maakonnas 1000, Tartu maakonnas 700, Viljandi maakonnas 1500 ja Võru maakonnas 400 isendit. Jahindusnõukogudes lepiti kokku, et 2024/2025. jahiaastal kütitakse Harju maakonnas 728, Hiiu maakonnas 1015, Ida-Viru maakonnas 295, Jõgeva maakonnas 550, Põlva maakonnas 193, Rapla maakonnas 500, Tartu maakonnas 557, Viljandi maakonnas 1298 ja Võru maakonnas 285 metssiga. Keskkonnaameti hinnangul ei täida PTA ettepanekus ja Keskkonnaagentuuri seirearuandes toodust väiksemas mahus metssigade kütmine rahuldavas ulatuses SAK ennetamise ja ohjamise eesmärki, mistõttu tuleb ka neis maakondades kehtestada metssigade küttemahut vastavalt PTA ettepanekus ja Keskkonnaagentuuri seirearuandes soovitatud tasemel.

Seega, võttes aluseks PTA veterinaarseaduse § 51 alusel tehtud ettepaneku (vt ka käskkirja p 2.7), kehtestab Keskkonnaamet küttemahut maakondades, kus jahindusnõukogudes lepiti kokku Keskkonnaagentuuri seirearuandes soovitatust väiksem metssigade küttemahut (Harju, Hiiu, Ida-Viru, Jõgeva, Põlva, Rapla, Tartu, Viljandi ja Võru). Kuues maakonnas (Harju, Hiiu, Jõgeva, Tartu, Viljandi ja Võru) jaotatakse 2024/2025. jahiaastal maakondlik minimaalne metssigade küttemahut jahipiirkondade vahel proportsionaalselt, suurendades jahindusnõukogudes kokku lepitud metssigade küttemahut kuni KAUR-i soovitatud tasemeni. Kolmes maakonnas (Ida-Viru, Põlva ja Rapla) jaotatakse metssigade küttemahut algse jahindusnõukogu kokkuleppe järgi jahipiirkondade vahel, millele arvestatakse lisaks juurde puuduolev küttemahut osa kuni

⁴ Ettepanek on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.05.2024 kirjaga 13-11/24/11479.

⁵ Koosoleku memo on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.05.2024 kirja 13-11/24/11479 lisana (lisa 1).

⁶ Jahindusnõukogu protokollid on leitavad aadressil: <https://adr.envir.ee> (17.09.2024).

KAUR-i soovitatud tasemeni 1/3 ulatuses proportsionaalselt nende pindala järgi ning 2/3 ulatuses lähtutakse jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud kütmissoovist, eelneva hooaja küttemistulemustest ja arvukushinnangu suhtelisest osakaalust vastava maakonna koondandmetes.

Ülejäänud maakondade (Järva, Lääne, Lääne-Viru, Pärnu, Saare ja Valga) jahindusnõukogudes lepiti metssigade küttemismahud kokku Keskkonnaagentuuri soovitatud tasemel ning nendes maakondades kehtestab Keskkonnaamet metssigade küttemismahu jahindusnõukogudes 2024/2025. jahiaastal enne käskkirja andmist kokku lepitud mahus. Eesti maakondadele kehtestatud metssigade küttemismaht loetakse täidetuks ka juhul, kui maakondlik küttemismaht on seirearuandes soovitatud tasemel täidetud aga konkreetses jahipiirkondades jäänud neist mittesõltuvatel põhjustel (nt SAK-i esinemine, metssigade vähesus) täitmata.

2.10 Kuna jahindusnõukogud arvestavad oma otsustes enne 2017. aasta haldusreformi kehtinud maakondade piiridega, samuti on oluline säilitada andmete võrreldavus varasemate aastatega, võetakse seda asjaolu arvesse ka käesolevas käskkirjas metssigade küttemismahu kehtestamisel s.o maakondadena käsitletakse jahipiirkondadest koosnevaid ohjamisalasid, mis hõlmavad Eesti maakondi nende halduspiirides enne eelmainitud haldusreformi.

2.11 Metssigade küttemisstruktuur: Euroopa Komisjoni koostatud SAK-i tõrjumise strateegias on soovituslik emiste küttemisprotsent täiskasvanud isendite seas 50%. Keskkonnaagentuuri seirearuandes antud soovitusel järgi tuleks katkestust mõjutatud aladel kütida kesikute ja täiskasvanute hulgas emiseid proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas ning mingil juhul ei tohiks hakata tegelema emiste hoiuga. Keskkonnaamet arvestab metssigade küttemisstruktuuri kehtestamisel muuhulgas ka jahindusnõukogudes kokkulepitut. 2024. aasta juulis ja augustis toimunud jahindusnõukogudes metssea küttemisstruktuuri valdavalt kokku ei lepitud, vaid otsustati, et metssigu kütitakse struktuurivabalt.

Kuna SAK-ist ning intensiivsest küttemisest põhjustatud suremus on lisaks metssigade üldarvukuse vähenemisele toonud kaasa muutused ka populatsiooni soolises ja vanuselises struktuuris, võib erinevalt tavapärasest olukorrast olla piirkonniti väga erinev ka emiste ja põrsaste osakaal. Sellest tingituna võib kohustuslik emiste ja põrsaste osakaalu määramine küttemismahust saada paljudes jahipiirkondades takistuseks küttemismahu täitmisel, mistõttu ei ole mõistlik määrata seda kohustusena, vaid soovitusena. Käskkirjaga kehtestatakse jahipiirkondade kasutajatele soovituslik küttemisstruktuur, mille kohaselt oleks kütitavate kesikute ja täiskasvanud isendite seas emiste osakaal vähemalt 50% ja põrsaste osakaal kütitavate isendite seas 50%.

2.12 JahiS § 25 lg 3 p 3 sätestab, et maaomanik ei või keelata oma kinnisasjal jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaameti peadirektori kehtestatud korra kohaselt. Eeltoodud sätte kohaselt võib pidada SAK-i tõrjumise eesmärgil metssea jahti ka kinnistutel, kus maaomanik on varasemalt jahipidamise keelanud. Õiguskantsler on edastanud Keskkonnaametile märgukirja⁷, mille kohaselt tuleb maaomanike õiguste tagamiseks kehtestada jahipidamise kord tauditõrje eesmärgil ka jahikeeluga kinnisasjadel. Kirjas on ära märgitud, et */Kui loomataudi tõkestamiseks on vaja ulukeid jahikeeluga maal jälitada, püüda, tabada või surmata, saab seda teha vaid Keskkonnaameti sätestatud korra kohaselt. Sellest korrast tuleb jahikeeluga maa omanikele ka teada anda. Korras määratakse kindlaks, mis ajavahemikul ja mida peab tegema jahikeeluga maadel uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks ja kes neid toiminguid teeb./*

Eeltoodud põhjustel ja maaomanike õiguste tagamise hõlbustamiseks kehtestab keskkonnaamet käskkirjaga maaomanike teavitamise korra JahiS § 25 lg 3 p 3 sätestatud juhtudel. Jahipidamise keeluga kinnistu puhul ja jahipidamiseks uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaameti peadirektori kehtestatud korra kohaselt tuleb metsseajahi alustamisest eelnevalt (vähemalt 1 tööpäev enne jahi alustamist) teavitada ohuolukordade vältimiseks suuliselt või kirjalikult kinnisasja omanikku. Ilma maaomaniku eelnevalt teavitamata ei tohi JahiS § 25 lg 3 p

⁷ Märgukiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 12.04.2024 kirjaga 13-11/24/7715.

3 sätestatud juhtudel jahipidamise keeluga kinnistutel jahti pidada. Teate kättetoimetamisel tuleb järgida haldusmenetluse seaduse (HMS) 7. jaos sätestatud teate kättetoimetamise korda.

Äriühingule tulev vastav teavitus saata äriregistrisse kantud e-posti aadressile, füüsiliste isikute puhul peab jahti pidaja veenduma, et isik on teate kätte saanud.

2.13 Kooskõlas haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) regulatsiooniga võib haldusakti anda kõrvaltingimusega. HMS § 53 lg 1 p 4 kohaselt on haldusakti kõrvaltingimuseks muu hulgas haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine. Vastavalt sama paragrahvi lg 2 p-le 3 võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel. Jahiseaduse § 23 lg 4 p 5 kohaselt korraldab Keskkonnaamet jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks muuhulgas kaalutusõiguse alusel ja seega on Keskkonnaameti pädevuses ka käskkirjade ja korralduste muutmise ja/või kehtetuks tunnistamine. Seoses sisulise uuendamise ja muutmise vajadusega võib Keskkonnaamet käesolevat käskkirja p-i 1.3 alusel muuta, kui selleks tekib põhjendatud vajadus.

2.14 HMS § 40 lg 1 sätestab, et enne haldusakti andmist peab haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Eeltoodud põhjustel on käskkirja eelnõu edastatud menetlusosalistele (jahindusorganisatsioonid, maakondade jahindusnõukogud) arvamuse esitamiseks 20.09.2024 tähtajaga 30.09.2024. 30.09.2024 ja 01.10.2024 edastasid Keskkonnaametile käskkirja kohta arvamuse maakondade jahindusorganisatsioonid (sh Hiiumaa Jahimeeste Selts), Eesti Jahimeeste Selts, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK) ja Õiguskantsleri kantselei⁸. Tulenevalt jahindusorganisatsioonide ettepanekutest muudab Keskkonnaamet metssigade küttimismahte jahipiirkondade vahel Harju, Hiiumaa, Ida-Viru, Jõgeva, Põlva, Rapla, Tartu, Viljandi ja Võru maakondades. Hiiumaa Jahimeeste Selts on välja toonud, et maakonnas on metssigade kütmine olnud raskendatud, kuna metssigade arvukus saarel on viimastel aastatel kahanenud, mistõttu on 1400 metssea ära kütmine ebatõenäoline. Sarnast muret on väljendanud ka mitmete teiste maakondade (eelkõige Ida-Viru-, Põlva- ja Raplamaa) jahindusorganisatsioonid, kus Keskkonnaamet on metssigade küttimismahte võrreldes jahindusnõukogu kokkuleppega oluliselt suurendanud. Eeltoodud põhjustel vaatab Keskkonnaamet Hiiumaale ja ka teistele maakondadele (sh Ida-Viru-, Põlva- ja Raplamaale) kehtestatud metssigade küttimismahu, arvestades metssigade küttemist jahihooajal, üle hiljemalt 31.01.2024.

EPKK on oma arvamusel ära toonud, et maakondades tuleks tagada see, et emiseid kütitakse vähemalt 50% küttemismahust ning ka saartel tuleks viia metssigade asustustihedus oluliselt alla 3 isendi 1000 ha jahimaa kohta. Õiguskantsleri kantselei on teinud ettepaneku, mille kohaselt tuleks jahikeeluga kinnistule minekust eelnevalt (vähemalt 1 tööpäev varem) kindlasti informeerida maaomanikku. Maaomaniku teavitamine peab olema tõendatav ning tõendada peab seda suutma eelkõige jahipidaja. Lisaks on oluline ka teadvustada, et kui maaomanikku ei ole korra kohaselt ette teatatud, siis on täitmata JahiS § 25 lg 3 p 3, mis tähendab, et jahikeeluga maal ei tohi jahti pidada (kuna korda pole järgitud). Keskkonnaamet on eelnõu koostamisel ettepanekutega arvestanud ja käskkirja eelnõud selles osas täiendanud. Rohkem arvamusel Keskkonnaametile edastatud ei ole, samuti ei ole esitatud taotlusi arvamusel ja vastuväidete esitamiseks antud tähtaja pikendamiseks.

2.15 Vastutuse Keskkonnaameti poolt määratud küttemismahu täitmata jätmise eest sätestab JahiS § 61.

⁸ Pöördumised on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 30.09.2024 nr 13-11/24/20070, 13-11/24/20027, 13-11/24/20131, 13-11/24/20053, 13-11/24/20109 ja 13-11/24/20112 ning 01.10.2024 nr 13-11/24/20146 all.

3. VAIDLUSTAMINE

Käskkirja on õigus vaidlustada haldusmenetluse seaduses või halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, esitades 30 päeva jooksul käskkirja teatavakstegemisest vaide Keskkonnaametile või kaebuse Tallinna Halduskohtusse.

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Vakra
peadirektor

Saata: Kliimaministeerium, Regionaalministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet,
Keskkonnaagentuur, Õiguskantsleri kantselei, Eesti Jahimeeste Selts ejs@ejs.ee, Eesti
Maaülikool arvo.viltrop@emu.ee

Margo Tannik
jahinduse peaspetsialist
looduskaitse korraldamise osakond